

POSTANOWIENIE

29 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz

na posiedzeniu niejawnym 29 lipca 2024 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi K. F. o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Gliwicach
z 24 czerwca 2022 r., III Ca 930/20 (III WSC no 8/23),
wydanego w sprawie z wniosku J. F.
z udziałem K. F.
o podział majątku wspólnego,

- 1. odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania,**
- 2. kosztami postępowania wywołanego wniesieniem skargi obciąża uczestnika K.F., pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem prawnym, pozwalającym na zakwestionowanie orzeczeń, których wydanie stało się źródłem szkody, a które równocześnie pozostają w oczywisty i rażący sposób sprzeczne z prawem. Podstawę uwzględnienia skargi stanowić może wadliwość orzeczenia o zasadniczym i ewidentnym charakterze, nie zaś każdy, nawet marginalny czy wątpliwy, wypadek jego sprzeczności z prawem (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia

23 października 2014 r., V CNP 15/14, nie publ. oraz z dnia 16 czerwca 2015 r., IV CNP 72/14, nie publ.). Równocześnie skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku posiada ściśle określony cel - służąc uzyskaniu prejudykatu w rozumieniu art. 417¹ § 2 k.c., niezbędnego do dochodzenia odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa w odrębnym postępowaniu.

Zgodnie z 424⁵ § 1 k.p.c., skarga powinna zawierać oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości lub w części (pkt 1), przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie (pkt 2), wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne (pkt 3), uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy (pkt 4), wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe (pkt 5) oraz wniosek o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem (pkt 6). Ze względu na nadzwyczajny charakter tego środka prawnego i jego funkcję wszystkie wymagania konstrukcyjne wymienione w art. 424⁵ § 1 k.p.c. powinny być przytoczone samodzielnie, niezależnie od innych, wobec czego skarga niespełniająca któregokolwiek z nich dotknięta jest tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych.

W przedmiocie przyjęcia (odmowy przyjęcia) skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia Sąd Najwyższy orzeka w ramach tzw. przesądu, którego celem jest wyeliminowanie takich skarg, które są oczywiście bezzasadne (art. 424⁹ w zw. z art. 398⁹ § 2 i art. 424¹² k.p.c.). Oceny czy skarga jest „oczywiście bezzasadna” dokonuje się w powiązaniu z pojęciem „niezgodności orzeczenia z prawem”, skoro jest ono elementem konstrukcyjnym skargi (art. 424⁵ § 1 pkt 3 i 6 k.p.c.).

W orzecznictwie przyjmuje się, że za niezgodne z prawem w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. może zostać uznane orzeczenie sprzeczne z niewątpliwymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć oraz takie, które zostało wydane w wyniku rażąco błędnej wykładni lub zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 9 marca 2006 r., II BP 6/05,

OSNP 2007, nr 3-4, poz. 42; z 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, Nr 1, poz. 17; z 21 lutego 2007 r., I CNP 71/06, niepubl.; z 10 czerwca 2008 r., I BP 54/07, niepubl.; z 22 lipca 2010 r., I CNP 100/09, niepubl.; z 20 stycznia 2011 r., I BP 4/10, niepubl. oraz wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 27 września 2012 r., SK 4/11, OTK-A 2012/8/97).

Podkreśla się przy tym, że stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie może nastąpić bez uwzględnienia istoty władzy sądowniczej, tj. orzekania w warunkach niezawisłości, w sposób bezstronny, zależny nie tylko od obowiązujących ustaw, ale także swobody sędziego w zakresie interpretacji prawa oraz oceny faktów stanowiących podłoże sporu. Z tych względów w sferze działalności jurysdykcyjnej sądu uzasadnione jest wyodrębnienie autonomicznego pojęcia bezprawności. Na gruncie odpowiedzialności cywilnej bezprawność oznacza generalnie naruszenie normy właściwego zachowania się, wynikającej z ustawy lub z umowy międzynarodowej. W odniesieniu do odpowiedzialności za wydanie orzeczenia sądowego bezprawność musi być skorygowana specyfiką władzy sądowniczej oraz jej ustrojem. Niezgodność z prawem, rodząca odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 424¹ k.p.c. w zw. z art. 417 § 1 i art. 417¹ § 2 k.c. musi polegać na oczywistej obrazie prawa, niebudzącej żadnych wątpliwości.

Co się natomiast tyczy skargi od postanowienia Sądu Okręgowego w Gliwicach z 24 czerwca 2022 r., to należy podkreślić, że zgodnie z art. 424⁹ k.p.c., Sąd Najwyższy odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi, która jest oczywiście bezzasadna. W niniejszej sprawie skarżący wskazuje, że szkoda jaką poniósł wiązała się z postanowieniem Sądu Okręgowego w Gliwicach z 20 stycznia 2023 r., którym sprostowany został pkt I.5 postanowienia Sądu Okręgowego z 24 czerwca 2022 r. w ten sposób, że zmianie uległa kwota spłaty należnej od skarżącego.

Oznacza to, że skarżący w istocie upatruje źródła szkody nie w zaskarżonym skargą postanowieniu Sądu Okręgowego w Gliwicach z 24 czerwca 2022 r., lecz w postanowieniu Sądu Okręgowego w Gliwicach z 20 stycznia 2023 r.

Ponadto skarżący w punkcie II skargi zatytułowanym „Podstawy skargi” sformułował liczne zarzuty naruszenia prawa procesowego myląc instytucjonalnie

skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia z innym nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia w postaci skargi kasacyjnej.

Wymaganiem skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. jest wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne. Jak powyżej wyjaśniono za orzeczenie niezgodne z prawem może zostać uznane orzeczenie sprzeczne z niewątpliwymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć oraz takie, które zostało wydane w wyniku rażąco błędnej wykładni lub zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Wymaganie to nie polega na formułowaniu zarzutów naruszenia prawa materialnego oraz procesowego, jak to ma miejsce w przypadku podstaw skargi kasacyjnej, lecz na wskazaniu przepisu prawa (zazwyczaj materialnego), z którym zaskarżone orzeczenie w sposób niewątpliwy, rażący i jednoznaczny jest sprzeczne.

Skarga o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem nie służy – jak tego oczekuje skarżący – do skorygowania wadliwego orzeczenia, lecz stanowi swoisty prejudykat do odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na podstawie art. 417 § 1 w zw. z art. 417¹ § 2 k.c.

Z tych względów, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 424⁹ § 1 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 w związku z art. 398 ²¹ oraz z art. 391 § 1 i z art. 424¹² k.p.c.

[SOP]

[ał]

